

spel heeft gehad . . . De heilige coalitie met de KVP stond op het spel en daaraan durft men klaarblijkelijk niet te knabbelen. Burger heeft zich . . . tot het laatst verzet. Vlak voor de stemming in de Kamer heeft hij zich met grote tegenzin bij de zaak neergelegd.¹

Op de dag van de Kameruitspraak verscheen evenwel in *Het Vrije Volk* een tegen de Politionele Actie gerichte verklaring van een aantal PvdA'ers, onder wie ds. Buskes, van Heuven Goedhart (hoofdredacteur van *Het Parool* dat samen met *Vrij Nederland* de regeringspolitiek ging afwijzen) en drs. den Uyl, een van de redacteurs van laatstgenoemd weekblad. Anderen legden teleurgesteld en verontwaardigd hun lidmaatschap neer – het werden er in totaal ca. zeventuizend.² Dat was een kleine minderheid op de ruim honderdtienduizend leden maar er waren onder diegenen die lid bleven, velen die zich zeer bezwaard voelden door de verantwoordelijkheid die hun partij had aanvaard. Aan Drees en Vorrink was in elk geval duidelijk dat de partij als geheel zich slechts bij de Eerste Politionele Actie had kunnen neerleggen omdat zij als beperkt was aangeduid en als liggend in de lijn van de overeenkomst van Linggadjati waarin de Republiek was gezien als een van de constituerende delen van de Verenigde Staten van Indonesië, anders gezegd: een opmars naar Djokja was voor de PvdA onaanvaardbaar.

★

Van Mooks telegram van 26 juli, waarin hij, 'tenzij Djokja capituleert', een opmars daarheen had voorgesteld, werd twee dagen later in de ministerraad besproken. Inmiddels was gebleken dat de Eerste Politionele Actie bij de Britse en de Amerikaanse pers geen begrip had gevonden en dat er vooral door de regering van India (dat was inmiddels tot de Verenigde Naties toegelaten) en die van Australië scherp afwijzend op was gereageerd. Het kabinet-Beel sprak zich tegen de door van Mook bepleite opmars uit – deze zou, seinde Beel persoonlijk aan van Mook³, 'thans nationaal zeer ernstige repercussies hebben. Internationaal zijn de verhoudingen ook van dien aard dat uitbreiding der actie zonder drin-

¹ Brief, 31 juli 1947, van F. J. Goedhart aan J. de Graaff Jr, aangehaald door R. Gase in *Vrij Nederland*, 18 juli 1987. ² Ik was een van die zeventuizend. ³ Tekst d.d. 28 juli 1947: *NIB*, dl. X, p. 100.